

Πρόλογος

Ο πρόλογος είναι ο χώρος στον οποίο μπορεί κάποιος να τοποθετήσει τις γενικές του διαπιστώσεις ή τις πρώτες βασικές παραδοχές προκειμένου να στηρίξει την υπόλοιπη ανάλυση. Βασικά χαρακτηριστικά του προλόγου ανεξαρτήτως κειμενικού τύπου (άρθρου, επιστολής, ομιλίας) είναι:

1. Η αφόρμηση, το έναυσμα που παρακινεί τον συγγραφέα να γράψει
2. Ο σχολιασμός της έννοιας που εξετάζεται και η εισαγωγή στο θέμα που θα συζητηθεί
3. Η αναφορά στα ζητούμενα που πρέπει να εξεταστούν.

Συνοψίζοντας τα χαρακτηριστικά του προλόγου:

εκφραστικότητα	κεντρίζει το ενδιαφέρον του αναγνώστη
προθετικότητα	αναδεικνύει την ιδιαιτερότητα του θέματος και δηλώνει την κατευθυντήρια ιδέα του συγγραφέα
μεταβατικότητα	διευκολύνει την ομαλή μετάβαση στο κύριο μέρος ανάπτυξης

Τι πρέπει να αποφεύγω σε έναν πρόλογο;

- Η αναγωγή στο παρελθόν του ανθρώπου (από τότε που εμφανίστηκε ο άνθρωπος στη γη..., από τα πολύ παλιά χρόνια ο άνθρωπος...).
- Κοινότοπες εκφράσεις (είναι αναμφισβήτητο..., όλοι συμφωνούν με την άποψη..., είναι κοινός τόπος...).
- Η χρήση ορισμού.
- Οι γενικές και αόριστες αναφορές στην εποχή μας, που δε σχετίζονται με την κεντρική έννοια. Αλλά θα πρέπει να είναι ουσιαστικός, καίριος και περιεκτικός.
- Η ιστορική αναδρομή (Μια αναδρομή στο ιστορικό παρελθόν...).
- Λεπτομέρειες του θέματος, γιατί τότε αυτοκαταργείται.

ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

1. Παραγωγική μέθοδος

Σε έναν πρόλογο με παραγωγική μέθοδο ο μαθητής πρέπει να εντοπίσει την ευρύτερη έννοια, το γενικότερο πλαίσιο που εντάσσεται το θέμα που καλείται να αναπτύξει. Την κεντρική έννοια του θέματος τη θεωρούμε πάντα ως κάτι ειδικό. Αν ο μαθητής έχει να αναπτύξει έκθεση με θέμα τη φτώχεια (ειδικό), καλείται να εντοπίσει το γενικότερο πλαίσιο που εντάσσεται, δηλαδή ότι πρόκειται για φαινόμενο κοινωνικής νοσηρότητας (γενικό).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Παρά την προόδου που γνώρισε ο άνθρωπος σε επιστημονικό και τεχνολογικό επίπεδο με αποτέλεσμα τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να ταλανίζεται από φαινόμενα κοινωνικής νοσηρότητας. Ένα από αυτά είναι και η φτώχεια, που ταλαιπωρεί και μαστίζει τα αναπτυσσόμενα και ανεπτυγμένα κράτη, χωρίς διακρίσεις. Για την αντιμετώπιση, λοιπόν, του προβλήματος αυτού επιβάλλεται η αναζήτηση των παραγόντων που ευνοούν την όξυνση του φαινομένου καθώς και η εύρεση τρόπων περιστολής τους.

2. Επαγωγική μέθοδος

Σε έναν πρόλογο με επαγωγική μέθοδο ο μαθητής πρέπει να εντοπίσει την επιμέρους περιπτώσεις και καταστάσεις που συμπεριλαμβάνονται στο προς εξέταση θέμα. Την κεντρική έννοια του θέματος τη θεωρούμε πάντα ως κάτι γενικό. Αν ο μαθητής έχει να αναπτύξει έκθεση με θέμα την τεχνολογία (γενικό), καλείται να εντοπίσει επιμέρους, ειδικές καταστάσεις, περιπτώσεις, επιτεύγματα της τεχνολογίας, δηλαδή η χρήση του κινητού, η εξέλιξη του αυτοματισμού και η αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης (ειδικό).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Οι νέες εφαρμογές στον χώρο της τηλεφωνίας, οι εξελίξεις του αυτοματισμού και η εφαρμογή του στον χώρο της εργασίας και η αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης καταμαρτυρούν το εύρος της τεχνολογικής εξέλιξης και την τεράστια επίδρασή της στον ανθρώπινο πολιτισμό. Όλα αυτά και άλλα πολλά αποδεικνύουν ότι βαθμιαία υπεισερχόμαστε στον περίπλοκο κόσμο της τεχνολογίας. Καθώς εξελίσσεται αυτή η δυναμική, επιδιώκουμε να διατηρήσουμε τον έλεγχο και την ανθρώπινη ουσία, διαμορφώνοντας έναν κόσμο που αντανάκλα τις αξίες μας και ενισχύει την ανθρώπινη εμπειρία.

3. Μέθοδος τονισμού

Σε έναν πρόλογο με μέθοδο τονισμού ο μαθητής πρέπει να επιτονίσει την μεγάλη αξία, σημαντικότητα, συνθετότητα και κρισιμότητα του θέματος που καλείται να αναπτύξει. Αν ο μαθητής έχει να αναπτύξει έκθεση με θέμα την αξία του ελεύθερου χρόνου, καλείται να εντοπίσει αυτό που καθιστά εξέχουσα τη σημασία της έννοιας. Πρέπει να αποφεύγεται η δραματοποίηση του θέματος και η λεκτική υπερβολή.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Υπό το βάρος των πολλαπλών υποχρεώσεων οι άνθρωποι της εποχής μας διαπιστώνουν συχνά πως έχουν ελάχιστο ελεύθερο χρόνο στη διάθεσή τους. Χρόνο, δηλαδή, κατά τον οποίο μπορούν ελεύθερα να επιδοθούν σε δραστηριότητες επωφελείς και ευχάριστες για τους ίδιους. Ωστόσο, οι περισσότεροι άνθρωποι τείνουν να τον σπαταλούν είτε σε ανούσιες ασχολίες είτε ακόμη και με τρόπο τέτοιο που λειτουργεί επιζήμια για τους ίδιους.

4. Μέθοδος αντίθεσης

Σε έναν πρόλογο με μέθοδο αντίθεσης ο μαθητής πρέπει να εκκινήσει να σχολιάζει την αντίθετη έννοια από αυτήν που κανονικά θα έπρεπε να τον απασχολεί. Αν ο μαθητής έχει να αναπτύξει έκθεση με θέμα την κρίση της γλώσσας, καλείται να εντοπίσει αυτό που αντιτίθεται του θέματος, δηλαδή η αξία της γλώσσας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η γλώσσα αποτελεί κατάκτηση του ανθρώπου από τη στιγμή που αυτός κατανόησε την ανάγκη της επικοινωνίας στο πλαίσιο της συλλογικής πραγματικότητας. Παρά την παραδοχή της αξίας αυτού του πολύτιμου εργαλείου, επανέρχεται συχνά από ειδικούς το φαινόμενο της γλωσσικής κρίσης που υπονομεύει την ποιότητα της επικοινωνίας και αποδυναμώνει τη γλωσσική δομή. Γι' αυτό, λοιπόν, χρειάζεται να προστατευθεί η γλώσσα από τους παράγοντες που την υποβαθμίζουν και κυρίως αυτό να γίνει από τη σχολική κοινότητα που πρωταρχικός της ρόλος είναι η παροχή ουσιαστικής γλωσσικής παιδείας.

5. Μέθοδος αναφοράς σε ζητούμενα που δεν ζητούνται

Σε έναν πρόλογο με μέθοδο αναφοράς σε ζητούμενα που δεν ζητούνται ο μαθητής πρέπει να ελέγξει τα ζητούμενα της εκφώνησης και να επιλέξει παραμέτρους που δεν ζητούνται. Αν ο μαθητής έχει να αναπτύξει έκθεση με θέμα τον αναλφαριθμητισμό και τα ζητούμενα είναι αιτίες και τρόποι αντιμετώπισης, μπορείς να αξιοποιήσει τις συνέπειες ως τρόπο σχολιασμού της έννοιας.

Ο σημαντικότερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει η σύγχρονη δημοκρατία είναι αυτός του αναλφαβητισμού, καθώς οι μη πεπαιδευμένοι και μη εγγράμματοι πολίτες αδυνατούν να επιτελέσουν ενεργό και υπεύθυνο ρόλο, φροντίζοντας για το καλό της κοινότητας. Κρίνεται λοιπόν αναγκαία η εξέταση των παραμέτρων που οδηγούν στη γιγάντωση του φαινομένου έτσι ώστε οι λύσεις να προκύψουν ευκολότερα.

Amicus Verbi - Νεκτάριος Πήχας